

Циркулярна економіка: підходи до вимірювання ефективності

У сучасних умовах виснаження природних ресурсів та зростання відходів все більшої актуальності набирає модель циркулярної економіки, яка ґрунтується на принципах використання, перероблення та відновлення матеріалів. На відміну від традиційної моделі, циркулярна економіка спрямована на замикання ресурсних потоків, створення сталих виробничих процесів та зменшення негативного впливу на довкілля. Перехід до циркулярної моделі є стратегічним завданням як для держави, так і для бізнесу, оскільки це сприятиме підвищенню ресурсної ефективності, розвитку інновацій та зменшенню екологічних ризиків.

Для впровадження циркулярної економіки застосовують різні підходи, спрямовані на оптимізацію використання ресурсів, мінімізації відходів та продовження життєвого циклу продукції. Такі підходи формують основу для створення стійких виробничих моделей, у яких приділяється увага не тільки кінцевому результату, але й ефективності використання матеріалів та енергії.

Першим підходом можемо визначити “Дизайн без відходів” - він передбачає створення продукції так, щоб звести до мінімуму утворення відходів протягом усього життєвого циклу, від етапу виробництва до утилізації [1]. Для організації цей підхід корисний тим, що зменшує витрати на сировину, ремонт та утилізацію, окрім того це покращує екологічну репутацію компанії.

Наступним підходом виділимо “Сегментація потоків”. Такий підхід дає можливість чітко відділити компоненти за принципами їхнього життєвого циклу. Завдяки ньому можна ефективно організовувати процеси переробки, повторного використання та утилізації, адже матеріали призначені для тривалого використання не змішуються з одноразовими відходами [1]. Яскравим прикладом використання двох підходів: “Дизайн без відходів” та “Сегментація потоків” є бренд одягу Ecosalf. В своєму виробництві вони використовують лише перероблені матеріали, а саме пластик, нейлон, бавовна, вовна, тощо. Також, компанія працює над скороченням викиду вуглецю, загалом заощадили 13% викидів, завдяки виробництву на місцевому рівні в Іспанії. Крім цього, упаковка складається з 100% переробленого паперу, що свідчить про комплексний підхід мінімізації впливу на довкілля на всіх етапах виробничого процесу. Стратегія підвищує ефективність діяльності підприємства, скорочення витрат на сировину, зменшення енергоспоживання та покращує екологічну обізнаність [2].

Важливим підходом слід виділити “Чиста енергія”, який базується на використанні відновлювальних джерел енергії для забезпечення сталого розвитку компанії. Використання сонячної, вітрової чи гідроенергії скорочує залежність від викопного палива та знижує витрати на виробництво [1]. Одним з прикладів можна зазначити співпрацю IKEA та Gasum. Магазини IKEA у Фінляндії передають свої харчові відходи для виробництва біогазу, який Gasum використовує для створення екологічно чистого палива. Біогаз далі застосовується на газонаповнювальних станціях, зокрема для заправки транспортних засобів клієнтів IKEA, що створює замкнений цикл ресурсів і знижує викиди вуглецю [3].

Ще одним із підходів виділимо “Користування замість споживання”, що являє собою перехід від моделі володіння до моделі спільного користування або оренди [1]. Прикладом є платформа Airbnb, яка дозволяє ефективніше використовувати житлові ресурси без необхідності будівництва нових об’єктів, тим самим скорочуючи екологічний слід людської діяльності.

Як висновок, можна зазначити, що впровадження підходів циркулярної економіки дозволяє досягти економічної та екологічної ефективності. Використання різних стратегій сприяє мінімізації відходів, підвищенню ресурсної ефективності, зменшенню негативного впливу на довкілля.

Список використаних джерел

1. Модель циркулярної економіки URL: https://business.dija.gov.ua/entrepreneur-handbook/item/model_cirkulyarnoyi_ekonomiki (дата звернення 8.10.2025)
2. Zero Waste Fashion Designers Who Are Just Killing It URL: <https://eluxemagazine.com/fashion/zero-waste-designers/> (дата звернення 8.10.2025)
3. The circular economy – Transforming waste into energy URL: <https://www.gasum.com/en/news-and-customer-stories/articles/2022/the-circular-economy--transforming-waste-into-energy/> (дата звернення 8.10.2025)